

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1649

Cap. 4. De foelicitate supernaturali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38987

do à spe atque à timore, (ita enim tristamur timore ex causis, vel coniecturis minantibus malum, sicuti spe gaudemus ex pollicentibus bonum) nihil ferè in hac vità differunt homines fortunati ab infortunatis.

CAPVT IV.

De fœlicitate supernaturali.

23 **E**A fœlicitas excellētissimi generis cōmunicabilis rebus non summis, de quà suprà locuti sumus, quamque ostendimus debere esse possessionem boni infiniti suprà meritum naturæ, non potest esse aliquis illapsus, per quem nobis Diuinitas coniūgatur. Est enim per se notū, nihil nobis melius

B 6 esse

esse posse, quā scire, & delectari. quibus, nemo eligeret carere, & in recompensationem recipere quemcumque alium statum possibilem. In ijs ergo foelicitas sita est: quam idcirco esse operationem, & exercitium vitæ pro certo habet Aristoteles. Preterquāquod si Diuinitas intrinsicè coniungeretur Beatis, eua-derent adorabiles adoratione latriæ propter infinitam sanctitatem illis coniunctam.

24. Neque etiā potest hæc foelicitas esse cognitio, aut volitio Dei, quæ nos reddat cognoscētes, & volentes: tum quia videtur lumine naturæ notum, *cognoscere*, & *velle*, esse actiones non extrinsecūs inditas, sed ab intrinseco manantes: tum etiā quia sequeretur prædictum absurdum, quod Beati essent adora-
ra.

rabiles adoratione patriæ: denique quia omnes essent æquè Beati, quin & comprehensores diuinitatis: cognoscerent enim omnes per eandem Dei cognitionem, quæ est Diuinitatis comprehensio.

25 Nec valet, diuersitatē haberi posse ex diuersitate vnionis, sicut in eam multi referunt, & inæqualem intensiōem sine multiplicitate graduum in qualitatibus, & substantialem etherogeneitatem membrorū sine diuersitate formæ in animantibus. Has enim omnes sententias reijcimus, primo à posteriori; quoniā si semel has diuersitates vnioni tribuamus, quid prohibet cum Pithagoræis dicere, omnes animas esse eiusdem speciei, sed ex diuersitate vnio-

vnio-

vnionis existere diuersitatem animantium? quin etiam poterimus omnem formarum tam substantialium, quam accidentalium varietatem, ac mutationem negare, & effectus, quos videmus, soli vnionum diuersitati tribuere. Idem reuincitur à priori; ideo enim ponimus vnionem distinctam inter materias, & formas, vt illi actus primi, & illa principia operationum, quæ experimur, & quæ, *formas*, appellamus, non dicantur esse entitates modales essentialiter pendentes à subiecto, & ne per diuinam quidem potentiam sine eo conseruabiles. At si eadem forma pro diuersitate vnionum constitueret concreta diuersæ perfectionis, ac diuersæ naturæ, adeoque principia di-
uer-

uerfarum operationum, hoc ipso falsum esset, integram illam perfectionem, & integra illa principia esse diuinitus separabilia à subiecto: & illud vltimū complementum, & determinatiuum formale, quod propriè vindicaret sibi nomen formæ, esset purus modus; Ergò qui tribuunt vnioni aliquam aliam perfectionem, & vim, quàm merè couiungere formam subiecto, auferunt vnioni omnem illam vtilitatem, propter quam est excogitata.

26 Reiectis eiusmodi sententijs, patet, foelicitatem illam positā esse in aliquo ex ijs bonis, quæ inter fines bonorum numerauimus, & quidem in bonis intrinsecis, vtpotè quæ potiora sunt, quam extrinseca. Et quoniam
niam

niam bona illa intrinseca vel sunt operationes intellectus, vel voluntatis, oritur hic celebris quæstio, an foelicitas sita sit in actu intellectus, an voluntatis, an vtriusque potentia? In qua re censemus secus philosophandum esse de foelicitate naturali, ac de supernaturali. Naturalis quidem sita est immediatè in possessione proprii boni: Nam foelicitas est obiectum summi gaudij. Naturaliter autè vnusquisque summè gaudet de bonis proprijs: cum vero bona intrinseca sint illa tria, *scientia, virtus, delectatio*, nō potest foelicitas naturalis sita esse in delectatione; nam hæc non est obiectum gaudij, sed gaudium ipsum, & supponit ante se possessionem boni, de quo delecta-

cta-

Etiamur: quare non est foelicitas, sed est quies in foelicitate. Alij verò actus voluntatis eatenus videntur per se expetibiles, quatenus habent aliquid gaudij, ac delectationis admixtum: sicut enim omnis cogitatio boni est quadantenus experientia ipsius boni, ac proinde iucunda, etiam si sit de bonis amissis, vt Aristoteles obseruauit; ita omnis affectus in bonū est qualisqualis fruitio eiusdem boni. Et ideo etiam amor, ac desiderium est qualisqualis delectatio. Coeterum si hanc rationem delectationis ab illis actibus præscindamus, non possunt esse foelicitas ipsa: nam vel supponunt absentiam boni (vt desiderium) vel certè non tam sunt bonum, quam inclinatio-

non

nes

nes in illud, vt simplices amores.

27 Itē foelicitas nō potest cōsistere primariò in virtute: quia foelicitas est præmium virtutis, & per virtutem veram foelicitatem quærimus; tanquam per medium infallibile nobis propositum à natura. In quo medio licèt insit etiam aliqua bonitas finis, ea tamen non est prima, sed potius consequens ad illam aliam, propterquā virtus est bona in ratione medij. Primaria ergo foelicitas naturalis est, *scientia*, quod est iucundissimum, & nobilissimum hominis bonum, cuius gratià omnes aliæ proprietates homini tributæ sunt. Complementa verò foelicitatis sunt actus honesti, hoc est actus virtutis, nec
non

non, gloria, hoc est, amari, atque honorari.

28 At foelicitas supernaturalis, hoc est, excellentissima, non potest directè sita esse in possessione proprii boni. Etenim si bonum illud est finitum, non est excellentissimum inter possibilia, nam quocumque bono finito excogitato possunt dari alia maiora, & maiora bona sine termino: si est infinitum, non potest esse proprium bonum entis finiti, alioquin ens finitum esset infinitè foelix: Debet ergo foelicitas excellentissima esse possessio boni alieni, per quam ens finitum faciat aliquo modo finito suam, foelicitatem entis infiniti. Et quoniam hoc non potest fieri nisi per vtrumque actum simul, hoc est

est

est, intellectus, & voluntatis; ideo ex utroq. censemus æquè principaliter coalescere possessionē foelicitatis excellētissimę.

29 Vt verò probetur assumptum, animaduertere debemus unicuiq. insitum esse amorem necessarium sui ipsius, quo vult sibi bona. Quocirca possumus quidem desiderare nobis interitum, vt bonum, hoc est, vt finem miseriarum: Item possumus non amare nostra, hoc est qualitates quas in nobis videmus; at non possumus non amare nos, & non cupere nobis cumulum omnium bonorū. Quando autem in alio ente foelicitatis capace videmus aliquā perfectionem; tunc natura dedit nobis vim, & inclinationē reddendi nostram illam perfectionem.

ctio-

ctionem per eum affectum, qui
vocatur *amicitia*; quo sic trans-
formamur in alium, vt gaudea-
mus de illius bonis quasi essent
nostra. Hæc porrò *amicitia*,
inter creaturas est imperfecta,
quia vnusquisque videt in alio
bonum imperfectum, & rursus
tale, vt distinguatur, & separa-
bile sit ab illo bono intrinseco
per quod ipse posset esse foelix,
quod est primarium obiectum
naturale amoris; ideo vnusquis-
que amat alium minus quam
se; & quando videtur contra-
rium fieri, vt dum quis pro alio
moritur, ideò est, quia amans
putat se miseriozem fore super-
stitem sine alio, quam mortuū.
Quare nō tam amat alium, vt
amicum, cui vult bonum, quā,
vt ipsum bonū, quod sibi vult.

Rur-

Rursus dum alios intensè amamus, ita gaudemus de illorum bonis, vt tamen per hoc gaudium, quantumuis proueniret ex amore vehementissimo imperfectam felicitatem possideamus; quandoquidem bona, vt ab illis possessa finita sunt. At amicitia erga ens foelicissimum ex vtroque capite potest esse perfecta; nam ille habet bonum infinitum, & tale, quo sublato nullum remaneret nobis bonū. Quocirca possumus illum summè amare, & valdè supra nos ipsos, amando in illo, & quidquid boni est in nobis, & quidquid boni non est in nobis. Præterea hic amor potest coniungi cum perfectissimo gaudio; nam hoc obiectum à nobis summè amatum habet perfectissimam

foe-

foelicitatem, adeoque explen-
tem omnia vota amoris no-
stri.

30 Solus ergo affectus ami-
citiæ erga ens foelicissimum
potest nobis tribuere excellen-
tissimam foelicitatem. Hoc est,
efficere, vt bonum infinitum
sit bonum nostrum, & obiectū
nostri gaudij suauioris, quàm
præbeant ea bona, quæ imme-
diatè possidemus. Tunc enim
gaudemus, vt ait Aristoteles,
quando sicut volumus fit; sed
per illam amicitiam magis vo-
lumus bonum Dei, quam no-
strum; ergò magis gaudemus
de illo, quam de nostro.

31 His de vtràque amicitia
suppositis, probatur quod antea
posuimus, hoc est, possessionem
excellentissimæ foelicitatis con-
stare

stare tanquam ex partibus essentialibus ex intellectione, & volitione. Nā vt bonum amici foelicitet nos, duo formaliter requiruntur; amor amicitiae, quo transformemur affectiue in illum, & reddamus eius bona nobis communia; & cognitio patefaciens nobis bonum statū amici; sed hæc duo habentur respectu Dei per visionem beatificam, & per actū charitatis ergò ex vtrisque coalescit formalis foelicitas beatorum.

32 In hoc tamen differt eiusmodi gaudium amicitiae ab eo gaudio quod resultat inter amicos creatos; quod inter homines aliqua quidem cognitio perfectionis alienæ præcedit amore, sed post amorem subsequitur cognitio eiusdem perfectionis auctæ,

auctæ vel conseruata, & ex hac cognitione oritur gaudium ab illo priori amore distinctum.

At bonum diuinum, quippe quod est indiuisibile, & infinitum, totum videtur antè amorem: quare amor qui subsequitur, est simul amor, & gaudiū.

Et quidem omnis amor amicitiae erga aliū est aliquod gaudium, quia est amor boni præsentis vt præsentis: non tamen talis amor inter creaturas est gaudiū plenum, quia est mixtum cum desiderio boni distincti, hoc est, saltem conseruationis, quæ in creatis distinguitur à re conseruata. At amor Beatorum erga Deum est plenissimus, quia supponit notitiam infiniti boni à Deo possessi.

33 Neque si fingeremus in Beato aliquem affectum caritatis priorem naturà visione Dei, compleretur tamen eius beatitudo per visionem sine actu amoris ad eam consequente. Nam pro mensurà amoris foelicitamur ex cognitione de foelicitate amici. Atqui ille amor, qui nō supponeret visionem Dei, sed aliam cognitionē abstractiuam, & imperfectam, afficeret nos longè minùs erga Deum, quam ille, qui oritur ex clarà visione infinitæ bonitatis diuinæ. Ergo talis amor non sufficeret vt redderet nos excellentissimo modo foelices, & possessores diuinæ foelicitatis.

34 Putamus quippe, amorē pendentem à visione Dei essentialiter distingui ab illo, qui ab
alià

De Actib. hum. Cap. IV. 51
alià cognitione penderet. Hic enim posterior non posset tendere in prædicata Dei, nisi eomodo, quo representantur à cognitione ænigmaticà, & imperfectà; & non posset amare in Deo multas perfectiones solis Deum videntibus notas. Si quidem hoc est de ratione cuiuscumque volitionis, vt non possit exprimere vllam formalitatem obiectiuam suprâ expressas à cognitione præcedeti. At amor subsequens visionem Dei amat explicitè illa omnia prædicata; ergo est essentialiter alius amor,

35 Colligitur ex his primò solam visionem esse quidem partem præcipuam in nostrâ foelicitate causaliter, quia est radix amoris, non tamen esse

partem præcipuam formaliter, quia sola visio sine amore non constitueret nos formaliter foelices. Quemadmodū solus ignis est præcipua pars huius cōcreti, *ignis calidus*, causaliter, formaliter tamen non est pars magis præcipua, quam calor.

36 Colligitur secūdò, licet forma cōstitutiva dicatur esse illa, quæ ultimò complet, & licet foelicitas compleatur ultimò per amorem, non tamen solum amorem esse formam ultimò constitutivam foelicitatis supernaturalis; quoniam formam constitutivam alicuius denominationis intelligimus illam, quæ solà in subiecto posita, & quæcumq; alià seu realiter, seu per intellectum sublatà resultat eiusmodi denominatio. At licet

cèt

cet ille amor, vt potè insepara-
bilis à visione, non possit poni
in animà, quin hæc sit beata;
si tamen fingamus in eà esse
solum amorem, non intelli-
mus illam beatam; adeòque
non redditur formaliter beata
per solum amorem.

37 Colligitur tertio hoc esse
discrimen inter possessionem
foelicitatis positæ in bonis pro-
prijs, ac foelicitatis positæ in bo-
nis amici, vt illa prior possessio
fit obiectum motiuum gaudij,
de hoc enim ipso gaudemus,
quòd foelicitatem possideamus:
at vero posterior possessio non
est obiectū gaudij, sed cōditio:
dum enim gaudemus per affe-
ctum amicitiae, vtique gaude-
mus de possessione bonorum,
quæ est in amico, & non de illà

possessione, quæ resultat in nobis ex notitiâ, & amore foelicitatis amici. Licet hæ sint conditiones, sine quibus de illâ non gauderemus. Et ideo possessio foelicitatis, quam per amorem amicitiaë habent Beati non integrat eorum foelicitatem obiectiuam sicut eam integrat possessio foelicitatis explentis amorem proprii indiuidui.

38 Colligitur 4. disparitas inter foelicitatē Dei, quatenus foelicitat ipsum, & quatenus foelicitat creaturas. Deus enim redditur foelix per intellectionem, quia per eam videt se possidere omne bonum, illudque bonum est iam bonum ipsius per identitatem. At bonum quod creatura videt in Deo, non est adhuc bonum creaturæ, donec creatura

ra

ra non se transformet in Deum affectiuè per amorem : ideo pro eo priori statu non intelligitur creatura possidere bonū quod sit suum , in quā possessione consistit foelicitas.

39 Colligitur quintò cur omnes Beati sint cōtenti cum inæqualitate beatitudinis . Est quidem beatitudo eorum inæqualis , quoniam eò magis gaudeamus de bono amici , quò magis illum amamus , & quò clarius idem bonum cognoscimus . Cū ergo Beati sint inæquales in visione , atque adeo in amore , sunt etiam inæquales in beatitudine . Omnes tamē sūt æquè contenti , quoniam contentus est ille , qui habet quidquid vehementer vult ; Beati verò nihil vehementer volunt nisi bo-

num Dei, quem sine comparatione amant supra se ipsos. Cum ergo omnibus illis pateat, foelicitatem Dei esse infinitam, & incapacem incrementi, nullum habent vehemens votum inexpletum.

40 Colligitur sextò, necessariam esse ad Beatitudinem certam cognitionem perpetuitatis, & diuinæ redamationis; quam sententiã docuere D. Augustin. & D. Thomas. Affectus enim amicitiae in alios non discedit à se ipso, & à propria foelicitate, quæ est obiectum primum, & naturale voluntatis; sed quærit foelicitatem suam in bonis alterius per identitatem affectiuam, quæ sita est in mutuâ redamatione; ideò possumus quidem ita amare alium, vt propter

ter

ter illum cōtemnamus reliqua
nostra bona, non tamen vt nō
curemus illud bonū, quod po-
situm est in eo amando, et in
redamatione illius. Nam hoc
ipsū est perfectissima amicitia,
præferre mutuum amorem ho-
nestum cum alio cœteris om-
nibus bonis. Nisi ergo Beatus
videret, suum amorem in Deū,
Deique redamationē in se fore
perpetuā, non videret perpe-
tuitatem illius, quod vehemen-
ter vult, adeòque non esset cō-
tentus.

41 Hæc tamen ipsa obiecta
vult Beatus tāquam bona Dei;
videt enim Deum esse passum
extasim amoris, vt ait Diony-
sius; adeòque colligasse foelici-
tatem suam eum in mutuā re-
damatione, & communicatio-

ne cum ipso Beato. Quare Beatus volēdo huius rei perpertuitatem, vult id, cum quo de facto videt coniunctam foelicitatem amici. Incrementum verò huius redamationis non curat, quia neque illud est de essentia amicitiae, neque de facto videt illud necessarium ad foelicitatem amici.

42 Colligitur septimò, circa possessionem foelicitatis supernaturalis nihil esse disputandū vtra operatio sit perfectior, intellectio, an volitio. Sicut enim vnio inter animam, & corpus est modus, adeòque imperfectior entitatiuè, quàm forma lapidis, & tamen per illam vnionem materia magis perficitur, quàm ~~forma~~ forma lapidis; ita nil repugnat aliquā operationem esse

esse alià imperfectiorem, ut quòd
& tamen esse perfectiorem, vel
æquè perfectam, ut quo. Cum
ergo bonum Beatorum, hoc est,
id, de quo Beati gaudent, non
sit visio, aut amor, sed ipse Deus,
qui per visionem, & amorem
ab ijs possidetur; nil repugnat
istas duas operationes, quamuis
alioqui dispares, esse tamen pa-
res in hoc prædicato, ut altera
sine altera non sit possessio di-
uini boni.

43 Colligitur octauò, visio-
nem Dei esse incōpossibilem
cum peccato tum actuali, tum
habituali. Cū actuali quidem,
quia videns clarè bonum infi-
nitum, necessitatur ad amorem
repugnātem cuilibet eius offē-
sioni. Item cum habituali, quo-
niam habens visionem Dei ha-

bet ius perpetuæ amicitiaë, ac redamationis. multò magis, quàm qui habet gratiam habituales. Perfectio enim gratiaë habitualis est ipse ordo ad visionem Dei, & dicitur filiatio adoptiua Dei, quatenus dat ius ad eius hereditatem debitam, filio naturali, quæ est visio ipsius. Si ergo propter hoc gratia habitualis delet peccatum, multò magis id præstat Dei visio quæ est ipsa possessio hæreditatis diuinæ.

44 Colligitur nonò, si non implicat videri essentiam diuinam sine personis, hanc visionem sufficere ad beatitudinem. Nam id quod est commune tribus personis est bonū infinitū, ac proinde summa fælicitas Dei alliciens summum amorem videndum.

De Actib. hum. Cap. IV. 61
dentis, & satians affectum benevolentissimi amici.

45 Colligitur decimò, præcipuam miseriam damnatorum præter poenam damni, quæ est merè negatiua, esse ipsam Dei foelicitatem. Nam sicut affectus amicitiaë facit, vt bonum amati sit bonum amantis propter identitatem affectiuam, ita affectus inimicitiaë reddit ita contrariam vnã personam alteri, vt bona vnus euadãt mala alterius, & contrã. Cum ergo Damnati oderint acerbissimè Deum, & sciant illum esse infinitè foelicem, torquentur ab hac notitiã suprã omnes alias sensus poenas. Quare eadem foelicitas Dei est summa foelicitas amicorum, & summa miseria osorum.

46 Col.

46 Colligitur vndecimò
maiores esse foelicitatem vni-
us Beati, quàm miseriam totius
Inferni. Primò quoniam Bea-
tus amat Deum propter boni-
tatem infinitam, quam in eò
videt; damnatus autem odit
Deum propter malitiam, & cō-
trarietatem finitā respectū sui,
quam in Deo apprehendit, qua-
re amor vnius Beati superat in-
comparabiliter odiū totius In-
ferni. Rursus Beatus experitur
clarā visione ipsam Dei foelici-
tatem, quam Dānatus abstra-
ctiuè tantum, & per ænigmata
finita cognoscit. Quare tristi-
tia Damnatōrum de foelicitate
Dei non est vnquam adeò du-
plicabilis, & multiplicabilis, vt
possit æquare gaudium vnius
Beati de illà. Ex quo potest in-
ferri

ferri vltimò, si ita natura humana esset eleuata ad finem supernaturalem vt vnus homo deberet beari, cæteri omnes dānari, adhuc optandam fore cōditionem humanam cum hac incertitudine; Quæ cōclusio longiorem, exigeret, explicationem.

CAPVT V.

De Voluntario, & inuoluntario in genere, & quomodo à concupiscentiā & metu causentur.

47 **V**oluntarium definitur ab Aristotele: cuius principium est in ipso agente cognoscente singula, in quibus est actus. Hæc definitio non